

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactionii

e in

Strat'a tragatorului [Lő-
vészutoka], Nr. 5.

Scrisorile nefrancoate nu se vor
primi decât numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federationii.”
Articlii trimisi si nepublicati se
vor arda.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politic, literar, comercial si economic.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune

Pre trei lune . . . 8 fl. v.
Pre siese lune . . . 16 „
Pre anulu intregu . . . 30 „

Pentru Romania:

prea. intregu 30 Fr. = 30 „
„ 6 lune. 16 „ = 16 „
„ 3 „ 8 „ = 8 „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia si 30 cr. taos'a tim-
brale pentru fiecare-care publica-
tiune separat. In locul deschis
20 cr. de linia.
Unu esemplarin costa 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la diuariulu politicu

„FEDERATIUNEA“

pre triluniulu oct.—decemvre an.
1872.

Pretulu pre acestu triluniu este . . . 2 fl. v. a.
Redactionea.

Pest'a, 4./16. oct., 1872.

Judecandu dupa scirile ce se stracora de unu tempu incoce d'in cercurile asiè numite bine informate, nu incupe necii cea ma mica indoiela, ca in sinulu partiei guvernamentale domnesce consternatiune mare, si multi considera intrerumperea sessiunii pre trei septemani de una bin facere mare. Insu-si corifeulu partiei dechiane, intieptulu tierrei, pare a fi rapitu de vertejulu consternatiunii, in care orbeca partia sa, si acèsta debelare a marelui patriotu magiaru si parintele nemultiimirii nationalitatiloru d'in Unguri'a ni-o atesta in modu evidentu insu si clubulu partiei sale. Partia dechiana adeca se consultà mai dillele trecute a supr'a compunerii deputatiunii regnicolarie unguresci, carea va avè missiunea d'a regulà affacerile Croatiei. In fruntea listei candidatiloru se puse si de asta data dlu F. Deacu, intocmai ca si acum cinci anni, candu de asemenea fu sufletulu deputatiunii, carea se ocupà totu cu acèsta affacere. Se intielege ca tota partia aprobà acèsta candidare, inse Deacu dechiarà spre suprinderea totoru-a ca declina de la sine asemenea onore si nu accepta alegerea. Unu momentu partia fu consternata, inse numai unu momentu, ca-ci numai decatu se manifestà unanimu convictiunea intregi partite, ca Franciscu Deacu nu pote sè-si detraga capacitatea sa de barbatu de statu de la actualele opu de impacatiune. Deacu inse remase nemiscatu, si dechiarà cu tonu dorerosu, in care se manifestà si ore care displacere, ca e prè slabu d'a acceptà una asemenea missiune, si ca nu mai intrevine pentru politic'a de asta-di, dreptu-ce invita partia sè-si implinesca dorintia.

Se intielege ca acèsta dechiaratiune resoluta fach sè incete veri ce discutiune ulterioara. Cuvintele lui Deacu facura una impressiune forte mare a supr'a totaroru membriloru presinti. Deputatiunea regnicolaria s'a alesu, si Franciscu Deacu n'a face parte d'in ea. Si ore ce pote fi caus'a, de dlu Deacu vorbesce astu-feliu si se retrage in modu ostentativu de la afacerile statului? Noi d'in parteni credemu, ca nemic'a alt'a decatu schimbarea ce a suferitu de unu tempu incoce vietia politica a Ungariei, carea nu se invirte pre langa principie mari, neci pre langa cestiuni de cultura sèu de interessu economicu. Precum se scie mai de multu, si despre ce ni-amu convinsu la tote ocasiunile, partia deachiana si guvernulu ei nu au neci unu principiu, ci vegeteza numai de pre una d'i pre alt'a, trairu d'in sfarimaturele caduite de pre mes'a unui trecutu frumosu. Acèsta e sortea partitei deachiane de asta di, si in mediloculu acestei sorti pas' dillele trecute Paulu Sennyey inarmatu si panceratu. Venitoriulu e alu acestui barbatu de statu, striga asta-di micu cu mare, si toti se plèca inaintea lui, unii pote d'in convictiune, era altii constrinei de situatiunea incurcata in carea s'a adusu tier'a prin partia deachiana si guvernulu ei.

Firulu electricu ni aduse dillele abie trecute scirea despre doue attentate, cari amenintiau asiè d'icundu mai in un'a si aceea-si ora vietia domnitoriloru d'in Rom'a si Madridu, adeca a tatalui si a fiului. Atatu guvernulu lui Victoru Emanuilu, catu si alu lui Amadeu se nesuescu d'in tote poterile a supprime veri-ce comunicare despre aceste incidente fatale, ceea ce pote ca li va si succede, inse asemenea attentate, fia ele chiaru si invelute cu velulu secretului, ne facu a crede, ca acolo

unde se comittu, neindesulirea a trecutu in stadiulu desperatiunii, si ca numai una cura radicale pote vindecà reulu. Asti si attentatulu contra regelu Amadeu ni presinta unu tablou nou despre situatiunea precaria d'in Spania. Tronulu tenerulu rege n'are altu fundamentu decatu interesele precarie ale candidatiloru ministeriali ce se perondeza la guvernulu, pre candu aproape tote partitele mai insemnate ale Spaniei au deschisu campania contra statulu quo. Republicanii, alfonsistii, aderintii ex-reginei Isabell'a, partinitorii lui Montpensier, pre cum si combatentii sub flamur'a carlista d'in nordulu regatulu, toti refusa domnirea lui Amadeu, si asiè tronulu savoianulu balanseza numai intre interesele si pretensiunile singurateceloru fractiuni malcontente. La totu casulu acèsta ecuilibrare nu are durata lunga, si asiè regimulu dominante in Spania ossileza si cade d'in una crisa in alt'a.

Daca ministrii regelu Amadeu aru fi sciotu sè satisfaca cu concessiuni catu de neinsemnate vocei poporulu, atunci pote ca erà possibile consolidarea reporteloru de asta-di, asiè inse nu se pote absolutamente scii, cum voiesce Amadeu a se sustienè in sièua contra vointiei marei maioritati a poporulu ispaniolu. Desele attentate ce se ivescu d'in tempu in tempu atesta fara indoiela, ca pasiunile nu ca nu voru neci de catu sè incete, ci d'in contra ur'a neimpacata arde in continuu sub lav'a masinei statulu. Nu vomu neci catu e mai putienu a ne aruncà in vertegiulu conjectureloru scrutandu constelatiunea partiteloru, caroru-a ap partienu fanaticii ce comissera attentatulu d'in urma, inse ceea ce credemu a nu poté retacé e, ca guvernulu ispaniolu, intre impregiuràrile de facia, nu note face neci unu pasu spre a se calmare, ca si trebue sè se tema, cum ca prin acèsta va provocà una coalitiune d'in partea mai multoru partite, cari pana acum'a lupta numai separatu, — una constelatiune acèsta, care ar' poté insemnà finea domnirii savoiane in Spania.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia de la 11. oct., 1872.

Presedintele Bitto deschide siedintia la 10 ore d'in di si dupa verificarea processulu verbalu d'in siedintia precedentu aduce la cunoscentia camerei, ca ministrulu Tréfort, care este alesu deputatu in Soproniu, si-a prezentatu literale credentiale; acestea se trecu la comisiunea verificatoria.

Edmundu Beniczky intreba pre ministrulu de comunicatiune, daca are cunoscentia despre impregiurarea, ca societatea caili ferrate de statu a inchisu done carari ce conduceau preste calea ferrata, un'a catra padurea de langa Racosiu-Palota, alt'a catra Pest'a-Noua? daca da, apoi are de cugetu dlu ministru d'a luà mesure spre a se delaturà catu mai curèndu acestu rea arbitraru, care impedeza comunicatiunea si silesce pre caletori si pre cei ce d'in respecte sanitari locuiescu in Racosiu-Palota, ca sè ocolesca una diumetate de ora spre a ajunge in padure, unde voru a cautà recreare si distragere?

Ludovicu Papp adreseza apoi ministrulu de justitia urmatori'a interpellatiune: Are dlu ministru cunoscentia, ca cu ocasiunea alegeriloru in cerculu Kézdi-Orba. in secuime, s'au arestatu 26 alegutori sub cuventu, ca au conturbatu liniscea publica? — Scie dlu ministru, mai departe, ca tribunalulu d'in Tergalu-Muresiuului, care a pertractatu mai autatu acèsta affacere, s'a dechiaratu de in competinte? Scie, in fine, dlu ministru de justitia, ca si tribunalulu d'in Kézdi-Osorheiu, la care a ajunsu in urma acèsta affacere, inca s'a dechiaratu de incompetente, si ca, prin urmare, 26 cetatieni stau de 4 lune arestati, fara ca caus'a loru sè fi ajunsu inaintea judiloru competenti? — Daca dlu ministru are cunoscentia despre tote acestea, apoi are dea de cugetu a face dispusetiunile necesarie, ca affacerea acèsta sè se delibere fara amenare?

Svetozaru Mileticiu urgeza responsulu la nisce interpellatiuni, ce in dillele trecute le-a adressatu ministrulu-presiedinte, celui de interne si celui de justitia. — Presiedintele inse i observa, ca astfelu de urgentie trebue sè so faca in scrisu, daca voiesce sè aiba valore si effectu.

Camer'a trece apoi la ordenea dilei. La cererea a 20 de deputati sè ardana votare nominale a supr'a proiecteloru

de adresa si proiectulu comisiunii de adresa se primesce spre desbatere speciale cu una majoritate de 84 voturi, er' proiectulu lui Tisza si celu alu lui Simonyi se respingiu.

Incependu-se desbaterea speciale, alineele 1 pana inclusive 8 se primescu nemodificate.

La alinea 9. Parteniu Cosma e presenta unu emendamentu, subscrisu de deputatii nationali romani: Antoniu Mocioni, Alees. Romanu, Parteniu Cosma si Demetriu Bonciu. Conformu acestui emendamentu ar fi avutu sè se intercaleze dupa alinea 9. inca doue alinee, un'a referitoria la resoluea cestiunii de nationalitate, alt'a in privintia regularii referintieloru Transsilvaniei. [Amendamentulu si motivarea dlui Cosma s'a publicatu separat in nrulu trecutu si se continua si in acestu numeru alu foiei nostre. Red.]

Dupa-ce dlu Cosma si-inchiaia discursulu, prin care a motivatu pre largu emendamentulu si l'a recomandat camerei spre acceptare, — raportorulu comisa de adresa, Fr. Pulszky, luà cuventulu si observà, ca emendamentulu nu se pote primì, de-ora-ce nouele alinee nu incapu in cadrulu proiectulu de adresa.

Demetriu Bonciu respinge incriminatiunile desu repetite, ca dora romanii aru speculà la ruin'a statulu ungurescu. Nationalitatele si in specie romanii sciu, ca salutea loru au de a si-o cautà numai in acestu statu, in intielegere si unire cu ungurii; inse afara de legaturele patriei romanii se tienu de una nationalitate, sunt fiii unei natiuni, carea nu vrè a-si vedè violate interesele sale cele mai vitali. In fine si d-sa recomanda emendamentulu spre primire. [Discursulu dlui Bonciu inca lu-vomu publicà intregu. Red.]

Cu tote acestea inse majoritatea absoluta a camerei primesce alinea 9., er' emendamentulu deputatiloru nationali romani, care a fostu prezentatu de dlui Mocioni si Csery, — in respingere.

Alineele 10-18 se primescu nemodificate. La alinea 19. croatulu Zivociu face propunere, ca in locu de „si spre implinirea unei dorintie vechie si legali a tiereloru ce se tienu de coron'a ungurescu“ se se puna „si spre implinirea unei dorintie vechie si legali a Croatiei, Slavoniei si a tiereloru etc.“ — Propunerea acèsta spriginita fiindu si de Deak, se primesce. Cele-lalte alinee inca se primescu fara modificatiuni si astfelu adress'a se predà lui Lónyay spre a o presentà Maj. Sale.

Urmeza la ordenea dilei proiectulu de resolutiunea alu lui Nicoliciu, relativu la ajutorarea poporatiunii d'in tienuturile de mai multe ori inundate.

Ministrulu de finacie, Kerkapoly, nu pote acceptà propunerea lui Nicoliciu. Asemene mesure, cari colidu cu legea nu se potu introduce prin unu conclusu alu camerei, ci era-si prin lege; dreptu aceea d-sa formuleza urmatori'a propunere: Camer'a iè actu despre raportulu ministrulu de finacie, relativu la incassarea contributiunii in tienuturile inundate si totu-odata lu insarcineza, a dà — sub conditiuni corespundietorie — unu imprumutu comitateloru Timisiu si Torontalu, la casu candu acestea aru voi sè faca unu imprutu spre a ajutorà pre locuitorii deveniti prin inundatiuni la sapa de lemn.

Nicoliciu si-retrage propunerea sa si astfelu se primesce a ministrulu de finacie.

Siedintia se redica la 2 ore.

Siedintia de la 12. oct., 1872.

Dupa formalitatiile indatinate, Colomanu Széll cettesce adress'a acceptata in siedintia de eri, carea se subscie de presiedintele si notariulu Col. Széll, si apoi se immanua ministrulu-presiedinte.

Presiedintele comunica, ca deputatii Emericu Ivánka, Gabrielu Ugron si Basiliu Orbán si-au presentatu litterale credentiale. Se trecu la comisiunea verificatoria permanente.

Emericu Szabó interpelleza pre ministrulu de culte si instructiune publica in privintia perfecte reincorporàri a insulei Muru catra Ungari'a, ceea ce, dupa parerea interpellatoretului, se pote esoperà numai asiè, daca numitulu territoriu se va annessà unei diecese unguresci. — Ministrulu Tréfort respunde, ca va staru a satisfice acestei dorintie, si catu mai curundu va incepe negociari in acèsta privintia.

Svetozaru Mileticiu presinta in scrisu ultim'a sa interpellatiune. — Ministrulu-presiedinte Lónyay respunde la interpellatiunea deputatulu Mileticiu, privitoria

la afacerea solemnității d'in Belgradu, afirmandu, că guvernul ungareșcu n'a opritu pre neci una persona sengerateca d'a nu participă la acēsta solemnitate. Cum-că nu s'a concesu municipieloru si altoru corporatiuni d'a fi reprezentate la numit'a solemnitate, caus'a e, că numai ministrulu esterneloru e chiamatu a reprezentă monarc'ia in attingerile sale cu strainetatea. In fine oratorele declara de nefundata presupunerea interpellantelui, că adeca reportele intre guvernulu serbescu si celu ungurescu nu aru fi prē amicabile, si afirma, că guvernulu ungurescu intretiene relatii bune atātu cu Serbi'a, cătu si cu celelalte state vecine.

Ministrulu de justitia Teod. Pauler si ministrulu-presiedinte Lónyay mai respundu la doue interpellatiuni ale deputatului Miletićiu. Interpellantele nu este multumitu cu respunsurile ministrilor, inse camer'a iē actu despre ele.

Iuliu Horváth pune pre biuroulu camerei unu proiectu de lege, privitoriu la infintiarea unui tribunalu de prim'a instantia in San-Martinu [Transilvania]. Ministrulu de comunicatiune Tisza, presinta trei proiecte de legi despre promoverea comunicatiunii. — Proiectele se voru tiparī si la tempulu seu submitte in desbaterea camerei.

Camera trece apoi la ordinea dilei: alegerea deputatiunii regnicolare, carea va avē a se consultă a supr'a afacerilor croate, si s'au alesu: Antoniu Csengery, Colomanu Ghyczy, Ludovicu Horváth, cont. Emanuilu Péchy, bar. Paulu Senney, Paulu Somssich, Colomanu Széll si Colomanu Tisza.

Ministrulu-presiedinte Lónyay pune pre biuroulu camerei mai multe legi sanctionate cari publicandu-se se tramittu camerei magnatiloru.

Raportorele comisiunii petitiunarie Ladislau Szégyényi, relateza despre petitiunile cuprinse in registrulu alu duoilea si alu treilea. Petitiunile se transpunu ministriloru concerninti.

Urmeza la ordinea dilei raportulu comisiunii de imunitate privitoriu la cerculariulu tribunalului regescu d'in Teresiopolea, care incunescintieza camera, că a inceputu processu contr'a deputatului d'in Canisi'a - vechia, Iosifu Tóth jun. — La propunerea comisiunii camerei respinge cerculariulu tribunalului d'in cestiune.

Dupa aceea se accepta propunerile comisiunii economice despre tiparirea actelor, a proceselor verbale is a diarielor.

Eduardu Zsedényi propune, că dupa inchiaierea sedintiei de asta-di cea mai de aproape sedintia publica se se tiena in 4. noevre, la 10 ore a. m., — inse presiedinte se na impozoritia a comisiunii in acēsta intervalu sedintie publica, in cari se primese nunciile camerei magnatiloru si se asterna; Majestății Sale pre sanctionare proiectele de legi acceptate de camera magnatiloru, ēr' in alta sedintia se se publice legile sanctionate. — Camera accepta propunerea si cu acēst'a sedintia se inchiaia la 12 ore 45 min. d'in dī.

Sedintia de la 15. oct., 1872.

Presiedintele Bittó deschide sedintia la 10 ore 40 minute d'in dī. D'intre ministri sunt de facia: Pauler, Tisza, Szlavy si Tréfort.

Processulu verbalu d'in sedintia precedentă se verifica. Notariulu camerei magnatiloru, c. Fr. Batthyány, anuncia, că camera magnatiloru inca a acceptatu proiectele de legi despre construirea linielor ferrate Arabon'a-Soproniu-Ebenfurt, Soproniu-Posoniu-Lundenburg-Waagthal si Vojtek-Bogán.

Estrassulu d'in protocolu, cu care s'au tramisu aceste proiecte de legi, se cetesce; prin acestu estrassu se comunica totu-odata camerei reprezentantiloru, că camera magnatiloru a alesu degiá d'ip partea sa pre cei patru membri, cari sunt d'a se esmitte in deputatiunea regnicolara pentru afacerile croate. — Camera iē actu despre acēsta impartesire, ēr' proiectele de legi le va ascerne spre sanctionare; si fiind-că sanctionarea se va potē intemplā in cursulu dilei, presiedintele invita pre deputati a se infacisā si la sedintia ce se va tiena la 2 ore d. m. si cu acēst'a sedintia se redica la 11 ore.

Sedintia de dupa aamedi-di, care inca a duratu numai 20 de minute, se deschide prin presiedintele Bittó la 2 ore. Dupa ceremoniele indatenate se presinta prin ministrulu de comunicatiune legile sanctionate de Maj. Sa, si referitorie la construirea linielor ferrate mai susu insirate. Legile se publica si se tramitu apoi camerei magnatiloru. Dupa aceea se verifica processulu verbalu alu sedintiei de facia, carea se redica apoi la 2 ore 20 minute, annunciandu-se totu-odata, că sedintia proxima se va tiena in 4. noevre.

Cuventarea deputatului Partenu Cosm'a

rostita in Camera Ungariei la 10. octomvre, 1872. (Fine.)

Doue estiuni contine amendementulu nostru: cestiunea propria de nationalitate, si cea specialu transilvana.

*) A se vedē nrulu trec. alu „Federat.“

Cestiunea de nationalitate re cătu este de profitabile si ascuratoria de patriotismu ofinu pentru altii, atātu este de ingrata, si casuunatoria de suspiciuni si de neincredere pentru noi deputatii nationali, — de aceea inse me sentiū detoriu a staruf, că in cătu mīerta modestele poteri, si in cătu se pote asiē in generalitate se reversu lumina asupr'a stării de asta-di a acestei cestiuni.

Cui nu-i place a fi amagiū, cine nu-si culege informatiunile d'in faime scornite cu scopu seducatoriu, ci d'in font- curatu, si cine pre laga acestea mai scie inca a fi si justu, — negresitu va trēbi se recunosca, cum-că articolulu de lege 44. d'in 1868, despre egal'a indreptatire a nationalitatiloru, creatu in medloculu celei mai mari iritatiuni, s'a doveditu in prassa de nemultumitoriu pentru nationalitati; ma si acelu-a care nu-lu cunosece d'iu prassa si nu-si bate capulu cu modulu aplicării acelei legi, de cum-va va studiā cu atentiune acea lege d'in ansu-si cuprinsulu ei, se va convinge si negresitu va recunosece — de-si pote nu publicu, dar' celu pucinu in iutiu seu — cum-că legea aceea nu este apta se multumesc nationalitatile.

Este prē apta spre acēste acēle drepturi, ce se pare a le regulā, neci candu se nu se pote gustā acei-a, cari aru voi se se folosēca de densele; si asiē in desiertu cercānu intrinsa acelu efectu mangaiatoriu ce-lu ascepta unu poporu insetosiatu dupa dreptate de la o lege buna, acea multumire generala ce este in stare se produca o lege perfecta si correspondetoria recerintelor tempului, — in desiertu o cercānu in acēsta lege, că-ci ea, cu lacunele cele multe ce contlene, a turburatu numai lucrulu, a deschis calea anumeratelor adusuri oficiose.

Că-ci abstragandu dela impregiurarea, că nuregulēza drepturi nationali ci numai individuali, ea este compusa astu-feliu ca, de-si la parere unu paragrafu concede unu dreptu, urmēza inse altulu care rapesea frumusiela acelu dreptu; ma este si astufeliu de paragrafu a carui conclusiune face ilusoriu dreptulu ce parē a concede inceputulu paragrafului. Cu unu cuventu o lege permisiva, lasata in voi'a judecatoriloru si autoritatiloru politice este acēst'a, care in aplicarea sa, reiese totu-de-un'a in detrimentulu acelor'a, in a caroru favore se crease la vedere.

Precum dīseiu, legea acēst'a s'a constatatu de nemultumitoria in viet'a practica, si cum-că despre acēsta in tota diu'a se pote convinge celu ce afla demu a ambiā dupa acēst'a si a cercā trēb'a acolo, unde ea intr'adeveru existe, adeca pre teritoriale locuite de nationalitati, la judecatorie si autoritatile politice si in diurnalele nationalitatiloru, cari eschisivu sunt chiamate a interpretā sentimintele si opiniunile publica a nationalitatiloru, dar' cari inse tote pāna la unulu, inceputu dela celu mai ridicu pāna la „nunciile“ cea fondata, inspirata si sustenuta de guvernū — declara lege. nationalitatiloru de nemultumitoria si pretindu revisiunea acelei-a.

De siguru va sci acēst'a si guvernulu d'in actele sale oficiose, ma lucrulu a devenitu acum'a la atātu, in cătu cestiunea de nationalitate a datu ansa inu-si forulu de casatiune — care nu este chiamatu a politisa — se faca si elu politicu. In septemanele trecute adeca in sedintie plenarie de doue dile si-a spartu capulu, cu intrebarea p o n d e r o s a : ore la tribunalulu reg. d'in Aradu, de la care capetase si superase degiā mai multe cause romanesci — fostu-a in usu limb'a romana seu ba? si dupa o lupta grea de doue dile in fine s'a enunciatu, cum-că propriamente dīnsulu neci nu este cor-petinte a decide in astu-feliu de cause, acēst'a este chiamarea autoritatiloru politice.

Deci părțile litigante de aci inainte se subscerna astu-feliu de cause civile mangaiānu la autoritatile politice si numai dupa ce se va decide acolo cestiunea de nationalitate — cestiunea limbei — se le apeleze in meritulu de cum-va, firesce, nu au cadiutu d'in tempu.

Ma decurundu a facutu si mai multu: de unu tempu in coce, si mai cu sēma de candu avēnu judecatorie regesci, cam pre o corda tote respinga causele romanesci si acolo unde dupa legea de nat. sunt indreptatite nationalitatile a pretinde respectarea limbei loru in procesele civile, ma sunt si judecatorie de acelea, unde judele distr. acceptēza ēra subjudete reiciēza fara exceptiune causele ce nu sunt scrise in limb'a magiara.

Intr'unu astfeliu de casu a trebuitu se decida a supr'a volniciei judecatoriei prime, si ce a facutu? a enunciatu, cum-că: de ora-ce procedur'a civila nu contine neci unu paragrafu despre legea de nationalitate, considerandu cum-că dīnsulu — forulu de casatiune — numai in acele casuri este chiamatu a decide, cari se afla esp. esu enumerate in procedur'a civila, a supr'a volniciloru judecatoriloru de prim'a instantia comise in contra legi de nationalitate nu se sente competinte a decide.

Va se dīca: judecatoriele de prim'a instantia nu sunt detorie a respectā legea de nationalitate, că-ci pre ele nu le pote trage nime la respundere.

Si asiē on. camera amu ajunsu acolo cu legea de nat. in cătu neci chiaru judecatoriele nu se mai sciu orientā, legea de nat. a nascutu cestiune de competintia intre autoritatē eterogene, ma ni-a doveditu chiaru cum-că se potu comite in patri'a nostra astfeliu de abusuri si fara-de-legi cari, dupa legile esistinti, nu se potu pedepsī.

Lucru forte siedu intr'adeveru on. camera, inse este asiē. Nu pentru aceea am enaratu eu casurile acestea, pentru că dora asiū tīenē a fi cu cale si la locu enumerarea

casuriloru speciali chiaru la desbaterea adresei, ci numa d'in motivulu că se procuru si acelor'a, cari studieza caus'a nationala numai aci in camera, ore-si care orientare despre defectele legi de nationalitate; credu că neci nu poftesce on. camera că se-i enumeru mai multe casuri speciali, de cum-va va fi lipsa, voiū servi cu d'acestea atunci, candu va fi la ordinea dilei proiectulu de lege pentru modificarea legi de nationalitate, care, de cum-va altii nu, noi romanii negresitu lu vomu subserne onorabile camere.

Preste totu onorabil. camera! nationalitatile patriei nostre, cari nu concedu că in patriotismu se le intrēca nimeni, cu parere de reu esperiēza, cum-că acēsta cestiune preponderosa, nu se studiēza si manuesce cu acea conscientiositate si seriositate, ce privindu ponderositatea ei aru meritā, si de multe ori i-se atribue directiune si scopu cu totulu de alta natura, de cătu celu adeveratu; ma acei-a nu o pricepu si neci că voiescu a o pricepe, o declara de o cauza a carei deslegare aru involve cele mai mari pericle pentru patria, candu d'in contra adeveratulu periculu pote urmā numai d'in amenarea deslegării, si d'in nemultumirea ce naturalmente produce deslegarea gresita a cestiunei.

Aici in camera inca forte adese ori, daru mai cu sēma in diurnalistica atātu partitele, cătu si singuratecii neintreuptu facu capitalu politicu d'in cestiunea nationala, cele mai sincere si mai nevinovate pretensiuni nationali tendentiosu seu fara tendintia se mistifica si se marchēza de antipatriotice, aspiratiunile cele mai sante purcese d'in sentiulu de conservare propria, si nutrite pentru scopuri culturali, forte adese se timbrēza de atentatu in contra unității nationali si in contra integrității patriei, si apoi firesce se pornesce resbelu formalu in contra nationalitatiloru.

Partitele formalmente se infrica un'a pre alt'a cu nationalitatile, si vai de acea partita carei-a d'in convictiune politica s'aru alaturā nationalitatile, că-ci acea partita ipso facto devine suspicioasa, patriotismulu acelei-a cade sub intrebare.

Omeni recunoscuti de intielepti („se audimū!“ vivace) ma chiaru barbati de statu nu se sfiescu a motivā cu cestiunea de nationalitate si cu aspiratiunile nationali chiaru si imposibilitatea infintiării armatei separate, si sustinerea legi electorale transilvane, carea se sufera pāna in diu'a de asta-di spre rusinea secululu nostru si spre scandalisarea sentiulu constitutonalu.

Si aci, me rogu de iertare, inse nu potu intrelasā a nu dā espressionu sentiulu dorerosu, ce mia casu-natu chiaru eri dialogulu escatu aci in camera intre prestimatulu conducatoriu alu stangei extreme dīu Ernestu Simonyi si d. ministru-presiedinte asupr'a nationalitatiloru. Cum se lepede facura de nationalitati! Neci unulu nu voiā se le primēca, fie care se aperā de ele, respingundu de la sine veri-ce solidaritate cu nationalitatile. Si acēst'a comedia s'a jocalu publice aci in camera.

Intr'astfeliu de impregurari — me rogu de iertare — dar' de felu n'are dreptu a se mirā nimeni, cum-că acei deputati nationali, cari se pretiuescu pre sine, cari tocma asiē sunt mandri de nationalitatea loru si cunosecu, si demnitatea loru de omu — că veri-cari altii — preferu a se isolā si a remanē bucurosi in clubu separatu, de-si pucina la numeru, că-ci acolo celu pucinu sunt siguri cum-că nimeni nu-i considera de tradatori de patria neci de lingusitori.

Dupa astfeliu de tractare intr'adeveru se mira omulu, că se mai afla deputati nationali caroru-a nu li este rusne a mai remanē pre bancele de dincolo (oho! oho! in drēpt'a) Da da! pentru-că atātu inainte de dieta, cătu si acum mai cu sēma d'in acea parte au venitu imputările.

Acestu-a, este on. camera, lucru dorerosu inse adeveratu si potu dice cum-că astfeliu de procedur'a neci candu nu pote conduce spre bine, insi-si acei-cari fabrica frasele, insinuatunile acestea — mai pucinu credu in veritatea loru, dorere inse, cum că candu le respandescu nu cugeta căta stricatiune si dauna facu causei comune a patriei prin tendentiosese loru insinuatuni nedrepte.

Dar' apoi legionulu notabilitatiloru merunte ce mina nedescabila au descoperitu in cestiunea nationalitatiloru!

Fie-care notabilitate incepetoria d'in acēst'a dieta se nesuesce a depune esamenulu de maturitate, si li succede de minune! pentru-că in diu'a de asta-di acēst'a este bucat'a cea mai profitabila. Este de ajunsu că omulu se lapede dela sine nationalitatile cu indignatiune, si cu unu pathosu mare in nescē termini esaltati, prē vechi acum'a ce e dreptu, inse totu-si ascultati cu placere, se injure pre nationalitati, precum in diurnalistica, asiē si in camera, că numai de cătu se fie aplaudatu, incuragiatu, si renumele de scrietoriu respective oratoru se silu considere de intemeiatu!

On. camera! Placa a-mi crede, cum-că acēsta procedur'a nu este buna, nu este neci justa, neci ecuitabila, neci convenabila, si de o-amu si urmatu pāna acum'a, aru fi tempulu că se o curmānu.

Aru fi tempulu acum'a ca asiē se privimu, si asiē se pricepemu lucrulu, precum elu intr'adeveru este!

Totu suntemu cetatenii unei tiere poliglote; apoi si camera acēst'a se cuvine se fie oglind'a fidela a tierei.

Sē nu ne considerāna deci de reprezentanti numai ai unei nationalitati, ci a totoruru nationalitatiloru d'in patria, cari au concursu cu votulu loru la alegerea nostra si cari

la oialta locuiescu patri'a, si causele nostre comune nationale se le deslegamu cu sange rece, cu incredere reciproca si cu sinceritate astfelu, ca faptele nostre legislative patri'a intr'ega se le primessa si remuneraze cu multamita, si ca se nu se mai pota afla omu cu minte sanetosa in patria, care se se considere de fiuu vitregu alu acelei-a, ca-ci patri'a numai atunci va fi deplinu fericita, candu toti fiii ei voru fi fericiti.

Atat'a de asta data despre caus'a de nationalitate, si inca dora si atat'a a fostu pre multu.

Se mai vorbeacu ce-va si despre referintiele Transilvaniei? Ore dusa cele spuse aci in camera, in sesiunea trecuta, cu ocaziunea desbaterii legii electorale, si dupa cunoscut'a declaratiune a pre-stimatului condeputatu Col. Ghyczy — mi ar mai fi iertatu a presupune, cum-ca s'aru mai afla in camera acest'a, ma chiaru in pat'ia intr'ega capu cugetatoriu, omu care se ingrigesce de sortea patriei sale si se nu scia cum-ca in Transilvania este mare neindestulirea la majoritata locuitorilor tiei, si cum-ca acesta ne-multumire este deplinu justificata, celu pucinu prin impregiurarea, ca pentru acea tiera nefericita totu se sustiene inca una lege electorala, remisitia d'in tempulu feudalismului, una lege ce si-bate jocu de majoritatea locuitorilor?

Ba! celu pucinu despre acesta camera nu mi-este iertatu se presupun: acest'a, pentru-ca sciu, cum-ca totu omulu este convinsu, si eu constatatu numai pre scurtu ca acest'a este acum a dou'a dieta, la care romanii transilvaneni nu voiescu se participe si nu participa.

Eu in asta privintia nu potu fi de una parere cu d. condeputatu Gozmanu, care dice ca despre acest'a n'are scire."

Acest'a, dupa mine, este unu conceptu gresitu. Omulu nu numai despre aceea are scire, despre ce a capetatu relatiune officiosa, ci unu omu publicu trebuie se aiba cunoscintia despre tote acelea ce in tote dfilele ni producu organele de publicitate. — Despre acest'a tier'a iatrega, ba chiaru si tierete straine au scire, numai d. Gozmanu nu.

Dar' neci in alta privintia nu potu fi de accordu cu dlu Gozmanu, d. e. candu dice ca: „aceea ca romanii d'in Transilvania nu sunt aici, nu este neci unu reu, pentru-ca aici suntema noi destui."

Acest'a pote ca-i place daale, si pote ca place si altoru-a. Unui-a, pentru-ca venindu romanii transilvaneni aici, negresitu aru trebui se li ceda loculu ocupatu, altui-a, pentru-ca dora se teme, ca atunci aru fi pre mare concurentia la impartirea remuneratiunilor.

Eu inse, on. camera! pre care nu me conduce interesu egoisticu, ci interesulu patriei comune, sum d'in contra convinsu, cum-ca da! este reu, si inca unu reu forte mare acelu-a, candu majoritatea unei tiere nu este multumita cu aceea, ce si pentru dius'a se numesce c o n s t i t u t i u n e, si cu osebire acelu reu este considerabilu atunci, candu elu ca si in casulu presinte este pre deplinu justificatu; si eu sum de parerea, ca se se examineze caus'a, sorgintele reului si, desecandu-se catu mai cu graba, se se vindece reulu, ca-ci ca catu va prinde radecine mai adunci, cu atatu va fi mai cu greu de stirpitu.

Stimatulu guvernulu inca are cunoscintia despre reulu acestu-a, si eu constatezu cu placere, cum-ca d'in diurnale si d'in informatiuni private am scire, ca aru fi si inceputu nescari pasi pentru incetarea reului: — ca-ci dnu ministru presiedinte, in caletoria sa intreprinsa inaintea alegeriloru dietali prin Ardelu, s'a pusu in atingere cu cati-va barbati mai de influentia a romaniloru si, precum am intielesu, li-ar' fi si datu ocaziune ca se si precisese si puna pre chartia dorintiele si, precum se vorbesce, aru fi acuma in posesiunea dnei sale unu quasi-memorandu, inse asi se vede, cum-ca dlu ministru-presiedinte atatu i-a venit de bine passivitatea romaniloru transilvaneni, in catu numai chiaru d'in simpatia contra diusii s'a pusu sidensulu in passivitate facia cu romanii.

Onorab. Camera! Cestiunea Transilvaniei este una parte speciale a cestiunei nationale, celu pucinu pentru noi Romanii, si d'in asta cauza ne-amu sentitu detori a o subserne in camera in legatura cu aceea.

Dae Ceriulu, ca pasi nostri se aiba rezultatu salutaru pentru patria! Dae, ca se picepemu odata, cum-ca inimicii patriei nu sunt d'a se cerca in intrulu, ci afara de marginele ei, si cum-ca in contra acelu-a, de cea mai sigura aliantia potemu consider' aliantia nostra interna, pacea interna si multumirea publica. Dae ceriulu, ca se ajungemu si aceea, ca toti se fimu petrungi de adeverulu, cum-ca de sunt in lume doue elemente, aviate unulu la altulu, ntunci acele sunt de siguru elementulu romanu si celu magiaru, pentru ca acestoru-a ins'a-si provedinti'a atunci candu le-a asiediatu langa olalta intre braciele de ferru si doue natiuni gigantice, li-a aretatu totu-odata si calea, pre carea purcediendu, in contielegere fratiesca, dandu mana de ajntoriu reciprocamentu unulu altui-a, voru pot' subsiste a deveni tari, d'in contr'a unulu contra altui-a, dirimandu unulu poterile celui-a-laltu, irrisistibilu si negresitu ambele voru deveni victim'a molochului!

Recomendu amendamentulu nostru atentiunei on. camere si o rogu pentru acceptare.

Pest'a, 30. septembrie. 1872.

[D e c h i a r a t i u n e.] In Nrii 69, 85 si 86 „Fed.“ comunicandu-se unele raporturi despre alegerea deputatulu d'in Bai'a-Mare in contr'a Dlu Protop. de Bai'a-de-susu si Assessoru Consistor. Stefanu Biltiu, se propunu asi mare investive si calumnie, incatu asiu contribui si eu la violarea adeverului, daca asiu omite a le respinge si desminti.

N'am de cugetu a resuscita polemic, nu voiu a reinnoi ran'a de abi vindecata, ci me restringu numai la acele cari le sciu despre person'a de comunu stimata a numitulu D. Protop. si aceste le difu cu fruntea deschisa facia cu ori si cine.

Cunosc pre D. Canonicu Biltiu, carele de 12. anni e Rectoru Seminariului teologicu in Ghierla, carele duce cele mai grelle agende Capitulari, de unu atare barbatu, carele dupa opiniunea publica ar fi spre decorea scaunului episcopescu d'in Gherla precum spre acest'a a si fostu propusu si recomendatu priu repausatulu Metropolitu Siulutiu. Inse eu despre acesta combinare, ori despre promoverea Dlu Protop. Biltiu la demnitata de canonicu s'au despre stramutarea scaunului episcopescu la Bai'a-Mare, cu Domnulu Biltiu neci candu n'am vorbitu, cu atatu mai pucinu am facutu ce-va promisiune, ori am fostu ingagiatu spre asié ce-va.

D. Protop. Biltiu pre mine ca pre candidatulu partidei deachiane, m'a primitu cu onore in Baifalu si Bai'a-de-susu, in interessulu partidei a facutu si a sacrificatu forte multu, inse a fostu totu-de-a-un'a asié de seriosu, rezervatu si plinu de gravitate, incatu ce-va promisiune neci ca i s'a potutu face, cu etatu mai pucinu ar fi cutediatu cine-va a-i ofer' sucurse pecuniarie. Sciu animitu ca s'a aflatu unu barbatu carele a voitu a-i rebouifica cellu pucinu spesele itinerarie inse si aceste le a refusatu cu cuventu, ca ce face, d'in convingere face.

Si intru adeveru tote faptele, tote miscarile acestui erudit si cultu teneru Protopopu constatada, ca si-iubesc tare nationalitatea, inse ca fu devotatu allu patriei se sente indetoratu a contribui la infintia si consolidarea bunei intielegeri iatre compatriotii romani si unguri,) bine sciendu ca numai d'in acesta concordia pote resulta prosperarea patriei si ferisirea natiunei.

Se dee Ddien acestei patrie multu cercetate multi preuti asié culti si devotati ca D. Biltiu, carele in amorea sa contra patria scie se uie si calamitatele starei salle materiale atatu de precarie.

Carolu Stoll, m. p.,
deputatu dietale allu Cercului elector.
de Bai'a-Mare, in comit. Satumarelui.

De langa Timisiu, 8. oct., 1872.

(Domniloru alegatori de protopopu in cerculu Hassia-siului spre orientare.)

La interpellatiunea correspondintelu M. M. aparatu in diurnalulu „Albin“ Nr. 72 d'in 10./22. sent. a. c. prin care se intreba venerab. consistoriu d'in Aradu „ci ce este caus'a, si pentru ce scopu sunt lipsiti — si dupa alegere — de protopopu? Vendiendu cum-ca dlu interpellante M. M. nu cunosc ca s'a intardiare, si pentru-ca dlu interpellante M. M. se i-se mai stempere setea si nerabdarea, si ca se incete gurele relie — venimu a face cunoscutu — cum-ca: daca dlu interpellante d'intre cei candidati intielege pre dlu Craciunescu, ca pre cellu cu mai multe voturi? apoi se mai aiba catu-va rabdare pentru ca acestu alesu „numai“ a cum se cualifica pentru preotia, adeca: dlu Craciunescu „acum invetia“ glasurile, tipiculu, ceremoniele si intocmirea taineloru; apoi a intari si a ni tramite v. consistoriu pre cine-va necualificatu la protopopia nu se pote, si neci erta interessulu si vedi'a beserice, si aru fi unu blanu chiaru si pentru noi alegatorii. Deci „inca“ pucina rabdare, pentru-ca v. consistoriu, considera o astfelu de denumire, cu mai multa seriositate, ca noi.

Era infallibilitatea sa papa de la Hodoniu, aiba bunetatea d'a subordina interessele salle private si personale, interesseloru comune besericesci, si se nu-si intipuesca interessulu beserice de fabula, pentru-ca astu-feliu de apucature i detragu d'in demnitata sa de assessoru consistorialu.

Mai multi alegatori.

VARIETATI.

*(Distinctione.) Dl. Vasiliu Popu, consiliariu actualu intimu de statu allu M. Salle imp. si presiedinte de senatu la suprem'a Curte judecatoresca d'in Pest'a

D. deputatu Stoll se pare a crede ca bun'a intielegere intre compatrioti numai asié se pote realis' si consolid' daca romanii in cercuri electorali romanesci voru sprigini candidati si respectivu voru alege deputati magiari, fia si romani guvernamentali sau deachiani, atunci atatu D. Stoll, catu si toti romanii cari tienu la acesta parere se affa pre calle forte ratecita Noi pururea am fostu pentru deputati romani de partia nationale si numai unde acest'a este imposibile primimu romani dechiani, si in acestu casu preferimu totu deaun'a, unui magiaru pre unu romanu, firesce romanu care se nu-si fi perdatu consciint'a de romanu. Noi cu dorere primimu la deplorabil'a stare a romaniloru d'in districtulu Satumarelui, la cari consciint'a de romanu nu e inca desceptata.

iusesse condecoratu inca la an. 1863. cu ordinea „Coronei de ferru“ classea II. — In poterea statuteloru acestui ordine condecoratulu avea dreptulu d'a cere ca se i-se conferedie „baronatu“ cesa ce inse n'au facutu atunci. — Acum affamu ca diuariulu officiale de Vienn'a in Nr. de domineca trecuta, addusse scirea ca M. S. imp. au conferitu D'lu Vas. Popu „baronatu.“ Propunerea nu s'a facutu prin ministerulu ung. si acest'a trebuie se fia caus'a ca diuariulu offic. de Bud'a-Pest'a n'au luat notitia si numai la septeman'a dupa publicarea off. in diuariulu de Vienn'a, dupa „M. Állam“ o impartesi „P. Lloyd“ in editiunea sa de sambata ser'a. Dupa informatiunile nostre private affamu ca diplom'a s'a si immanuatu Dlu P. si este essarata cu lussu si elegancia, era intre insemnele eraldice figura septecolline (alle Romei septecolline s. alle Transilvaniei) in verfulu loru vulturulu cu crucea in rostu — Traimu intr'una epoca candu clasele societati nu sunt inca nivellate si titlurile au ore-si care valore mai alessu pentru „feciore“ cu tote ca in unele impregiurari elle nascu si inconveniente. — Noi dorimu ca descendenti de partea barbatesca a Dlu P. se nu sentiesca neci una-data inconvenientele titlului, ci se se bucare pururea de avantajele demnitatii cascigate prin meritele ilustrulu Parinte, pre ca e lu fericitamu nu atatu pentru acesta distinctiune, catu pentru vertutule salle personali, cari se fia ereditarie in famili'a sa!

*(In 9. sept. s. n. a. c. Societatea) de lectura a junimei studiose in Blasiu si-tienu prim'a siedintia. D. prof. I. M. Moldovanu, ocupandu presidulu in loculu D. prof. B. Popu (care fusese morbosu) deschide siedintia cu o cuventare accomodata. Dupa acea se purcede la elegerea officialoru conformu §. 12. alu statuteloru Societati si se alege cu majoritate de voturi: v. presiedinte, Titu Moldovanu stud. de VIII. cl.; notariu: Gabriele Branea stud. de VIII. cl.; bibliotecariu: Isidoru Domsi'a stud. de VIII. cl., er' d'in cl. VII. ca cassariu I. Butnariu, si v.-bibliotecariu A. Ciusianu. Avendu societatea foia sa „Filomela“, se alege Redactoru I. P. Pecurariu. stud. de cl. VIII.

Sciri electrice.

Vie n'a, 12. oct. Principele Muntenegrului a adressatu poteriloru europene unu protestu contra scoterei afara a agintelui seu d'in Scutari la o simpla demandare a pasiei.

Parisu, 12. oct. Espirandu terminulu, principele Napoleonu va paras' Franci'a si se va duce la Geneva.

Madridu, 12. oct. In Ferrol s'a escatu rescola. Se audi' strigari: „Traiesca Republica federativa!“ Cetatea si nai'a de resbellu au remasu fidele regelui. Rescola se attribue alfonsistiloru, acesti-a inse nega.

Cetinje, 13. oct. Conventiunea de estradare, inchaiata cu Ostrungur'a, s'a subscrissu in dfilele aceste. — Muntenegrinii au cascigatu in lupt'a d'in urma avuta cu turcii, doue flamure.

Belgradu, 13. oct. Representanti'a comunala de aici a tramissu principelu Milanu, pre cale telegrafica, o adresa de consentire, in care se accentua, ca natiunea approba cu bucuria program'a de activitate, ce a desvoltatu principele in discursulu seu de tronu.

Madridu, 13. oct. Numerulu insurgentiloru rescolati la Ferrol se urca la 1000. Insurgentii sunt inchisi in arsenalu, multi se predan.

Neuplant'a, 14. oct. In siedintia de asta-di a comunitatii besericesci serbesci, Mileticiu, disputandu competenti'a comissariulu reg. baronu Majthényi, delegatulu Marso, secret. ministr. a recuirtatu 2 compagne de soldati, si adunarea renitenta (?) s'a disolvatu. Marso dupa aceea nimici protocolulu si manifestulu celor 72 membri ai congresului.

Bucuresci, 14. oct. D'in nouu cercula faime despre o imminente crisa de cabinetu.

Madridu, 14. oct. Intre insurgenti domnesce anarcia; truppele detasiate spre a supprime rescola voru soti mane la Ferrol.

Burs'a de Vien'a de la 15. octomvre, 1872.

5% metall.	65.30	Londra	108.50
Imprim. nat.	70.40	Argintu	107.25
Sorti d'in 1860	102.—	Galbenu	5.22
Act. de banca	930.—	Napoleond'or	8.70
Act. inst. creu.	332.30		

Propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMANU.

Avisu.

Subsemnatulu are onore a aduce la cunoscintia onor. publicu romanu, cum ca a deschisu prepiati'a Logosiului in casa dlui Panaio-tu, una negotiatoria de marfuri fellurite, anume: de spicteria, manufacture si de Nirenberg'a.

Atâtu *isvorele* d'in cari am trasu acesti articli si de unde tocmă am sositu, câtu si *calitatea* si *pretiulu* loru celu câtu se pote numai de moderatu, me indreptatescu a speră de a fi onoratu cu ordinuri numeroase.

Recomandandu-me deci onorab. publicu atâtu d'in locu câtu si d'in impregiuru, me rogu totu-odata a me sprigin in întreprinderea mea dandumi concursulu potensiosu cu atâtu mai vertosu cu câtu că, *acést'a este abia a 3-a firma romana* in acestu orasiu romanescu!

Comandele d'in afara le voiu efeptuă cu cea mai mare promptitudine.

S. B. Poppovicu. (1-3)

(Nepotu repausatului Iov'a Poppovicu.)

Eu Vilelmin'a Rix

dechiaru prin acést'a publice, că eu, vedu'a dupa **Dr. A. Rix**, de **16 ani** sum *singur'a* si *unic'a* producatoria a adeveratei si *nefalsificatei*

Past'a Pompadour originala

fiindu că numai eu singura cunoscu secretulu preparatiunii. Anunciandu deci prin acést'a, că numita Past'a Pompadour de acum incolo se pote afli *nefalsificata* numai la locuinti'a mea, **Vienn'a**, strad'a "grosse Mohrengasse" nr. 14. trept'a I, usi'a 62, **admoniezu** sè nu se cumpere la nime altulu acést'a pasta, fiindu că de presente nu tienu nici unu depositu, si nici o filiala, si tote depositele de mai innainte le-am **disolvatu** pentru **falsificările** obvenite. Adeverat'a Past'a Pompadour a mea, numita si

Past'a Miraculosa, nu si-va smiuti neci candu efectulu; succesulu acestei Paste pentru faci'a omului e preste tota acceptarea si este uniculu medilocu **garantatu** spre grabnic'a si sigur'a alungare a totoruru sgrabuntieloru, peteloru, cosiloru, bubitieloru si alu niceloru de pr. faci'a. Garanti'a intru atâta e de secură, in câtu daca medicin'a remane fără effectu, **banii se voru dá inderetru**.

Una tegula de acést'a Pasta escelenta, d'impreuna cu instructiunea, costa **1 fl. 50 cr.** — **Tramisu per „Nachnahme.“** Epistolele de procuratiune sunt de a se adresă cătra Vilelmin'a Rix, Dr. Witwe, Vienn'a, grosse Mohrengasse nr. 14.; pentru placerea onoratiiloru mei partinitori, dacă mi-vorु incredintiă unelu comisiunni mice diverse articuli, voiu dispune că sè se esecute fără a compută vre o provisiune.

Adresse de multiamita nu se voru publică.

[5-24]

MANTELE DE PLOIA.

Pentru calători, economi, oficiali la calea ferrata si in genere pentru toti acei individi, cari prin ocupatiunile si afacerile loru sunt a-dese-ori espusi ploiei, este tare de recomandat **Mantele de ploia** anglesa genuina, d'in materia nou-ameliorata, n e de s-t r u c t i b i l e si nepenetrabile de apa. Aceste mantelle întrecu in elegancia si durabilitate pre tote câte s'au fabricatu până acum. Este apoi de insemnatu, că mantellele d'in cestinne sunt cr totulu fără cusatura, prin urmare nici-odatu nu voru avé trebuintia de reparatura, si sunt astfel lucrato, încetu pre tempu lungosu se potu întorce si imbracă pre faci'a a don'a că redingata eleganta.

1 bucata in marime ordinaria, de 42 plocari lungime costa 10 fl. 50 cr. 2 plocari ulterioři costa 1 fl. mai multu, capuce [gluge] 1 fl. bucač'a.

Depositu principalu au fabriciei Govin si fiu in Manchester.

Lumina Lumina Lumina
frumosu bunu estinu.

Cele mai nove lampe de petroleu, cu masnariu assecutoria, preabine construită, flacara lina in forma de fluture că la lampelu de gasu aerica (flacar'a unei singure lampe lumineza cătu 6 luminari); fără indoi-ela frumosa illuminatiune acést'a, si totu-si 50 percente economia faci'a cu ori-care alta materi'a de luminatu. Si spre a împedecă ori-ce concurentia s'au pusu pre-țuri cătu se pote de estine, er' pentru calitatea cea mai buna se garanteza.

1 bucata lampă de cuina, completa, d'impreuna cu petroleu si festila, 45, 60 cr. 1 buc. lampă de cuina, de animatu de parete sèu de plafondu, completa, cr. 85, fl. 1.20, 1.50. 1 buc. lampă de chilia, frumosa, completa fl. 1.20, 1.50, 1.80. 1 buc. lampă prea-frumosa ajustata, completa, fl. 2, 2.50, 3. 1 buc. lampă de salonu, bogatu decorata, prea-fina, fl. 4, 5, 6, 8, 10. 1 buc. lampă de studentu sèu lucratu cu palatru fl. 1, 1.50, 2. 1 buc. lampă de parete pentru staule, sèu in anticamere (tinde) cr. 90, fl. 1.20. 1 buc. lampă de aternatu de grindu in staule, tinde etc. cr. 90, fl. 1.50, 2.50, 3.50. 1 buc. lampă de aternatu in fabrica, officine fl. 2, fine fl. 5, 8. 1 buc. lampă de aternatu in sufragerie, prea-fina, bronzu auritu fl. 15, 20, 25.

Sub acestu pretu ala lampeloru este d'a se întielege tota ajustarea, d'impreuna cu festila si sticl'a.

1 palatru de lampe, nice, de midilocu fine cr. 5, fine cr. 10, pre-fine cr. 15. 1 palatru de lampe de midilocu mari si de midilocu fine cr. 10, fine cr. 15, pre-fine cr. 20. 1 palatru de lampe sorta mare, de midilocu fine cr. 25, fina cr. 35, pre-fina cr. 45. 1 colu festila de lampă cr. 4, 6, 8. 1 buc. forfecu de lampe, de ocelu cr. 25. 1 scutu pentru palatru a lampeloru, d'a nu se arde, cr. 5. 1 scutu pentru sticl'a, d'a nu se sparge de caldura, cr. 10. 1 curatitoru mecanicu pentru cilindru de sticl'a, cr. 20. 1 tassa d'a se pune sub lampă, prea-frumosa, cr. 20, 30. 1 fesu micu pentru lampă, in forma prea-frumosa cr. 15, 25, 35. 1 scripiu pentru ater-narea lampeloru fl. 1.40, 1.80, 2.20. 1 cilindru de sticl'a cr. 4, 5, 6. 1 globu de sticl'a cr. 20, 25, 30. 1 flaconu de tinichea pentru 1 pundu de petroleu cr. 30, pentru 2 pundi cr. 50.

Cumpertorii cu redicat'a capeta rabbatu

de la
A. FRIEDMANN,
Vienn'a, Praterstrasse, Parterre si eta-
glulu I. [4-12]

Pre langa bani gat'a sèu pre langa o arvuna de 10% se **cumpera, vindu sèu schimba** totu felulu de hartie de pretiu ce esistu, precum:
Papire de statu, obligatiuni de prioritati, sortiuri, actiuni industriale, de banca si de cale ferrata.
Se solvescu cupone si se indeplinescu **comisiunni pentru bursa ces. reg.**
Sortiuri de totu felulu
se vindu pre langă solviri in rate lunarie de la 5 fl. in susu.

ROTHSCHILD si COMP.

Opernring 21,

VIENN'A.

Actiuni valide pentru tote sortiurile,
fără alta solvire ulterioara.

Sortiuri de statu c. r. austriace d'in 1839, a 40. parte, — fl. 6
Sortiuri de statu c. r. austr. d'in 1860, a 20. " — fl. 8
Sortiuri de premie unguresci d'in 1870, a 20. " — fl. 7
Sortiuri de cale ferrata turecesci d'in 1870 " a 20. " —
(ou valore pentru 36 sortiiture) fl. 4

(13-20)

Marfuri de jocu si jocuri sociale.

S'a avutu in vedere ori-ce copilu, tineru sèu betranu, avutu sèu seracu; in Vienn'a nu se gasescu alta pravalie, carea sè ofera unu assortimentu mai variu, si in care sè se venda cu preturi atâtu de moderate. Diferite jocuri scientifiche interessante pentru junimea studiosa, de asemenea si unu assortimentu immensu de jocuri nove sociali interessante pentru copii de tota etatea, etc. etc.

2, 3, 4. **Papusc imbracate pomposu**, 1 buc. 30, 50, 80 cr., fl. 1.
Papusc neimbracate, 1 buc. 10, 20, 30, 40, 50, 80 cr., fl. 1, 2.
Papusc mecanice fagatori si cu voce, misca capulu, manile si p'ierela; 1 buc. cr. 70, 90, fl. 1.20
Jocuri de lettera si tombola, cu cate 20, 30, 50, 80 cr.
Ciocanu si campana, 10, 20, 30, cr.
Domino, 20, 30, 50, 80 cr.
Siacu finu, cu figure, fl. 1.20, 1.50, 2.
Popte, 10, 20, 40, 60, 80 cr.
Jocuri de pacientia, 20, 30, 40, 60, 80 cr.
Dulapuri de edificatu, 20, 40, 60, 80 cr., fl. 1, 1.50, 3.
Jocuri de cuburi, 30, 50, 70, 90 cr., fl. 1.20, 2.
Cassete de lucrare, 60, 80 cr., fl. 1.50, 2.
Piane, cu cate 1 fl. 50 cr. 2, 3, 4 fl.
Posama, trompete, tobe, violine, guitare, cimpoi armonice, jocuri de campana si alte instrumente forte estine.
Jocarie pentru copii nepriceputi, d'in lemnu natralu sèu de osuciu, 15, 25, 30, 50 cr.
Animale diferite, 5, 10, 20 cr. p na la 1 fl.
Animale in forma naturala, 50 cr. 1-2 fl.
Alte lucruri de jocu in mi de feluri 10 cr. pana la 4 fl.
Jocuri sociale, 30, 50 cr. pana la 2 fl.
Cele mai nove **carti cu chipuri**, pentru fetite, cu sèu fara textu, 1 buc. 10, 15, 25, 45, 65, 80 cr., fl. 1.
Cu ajutorulu acestoru **dulapuri de chipuri si cetitu** copii potu inveti a ceti, jocundu-se, si fara nici o instructiune. 1 buc. 1 fl.
Prin joculu cu novele **scote de lucru**, copii potu inveti diferite lucruri de mana; 1 buc. 80 cr. fl. 1.20, 2, 3.
Globuri, 1 buc. 50, 80 cr. fl. 1, 1.50, 2.
Latern'a magica, numita **farmecatoria**, este petreorea cea mai placuta pentru tineri si betranu; 1 buc. cu 12 chipuri 65, 85 cr., fl. .50, 2, 3, 4, 5.

Unu micu instrumentu de sticl'a, numitu **passerea miraculosa** cu care se pote iimită canteulu alu ori-carei paseri; acést'a jocaria interessanta e-stia numai 25 cr.
Laditia cu instrumente anglese, impluta cu tote instrumentele trebuintose in casa, 1 buc. fl. 1, 1.50, 2, 2.50, 3, 4; acsa-si mica, pentru copii 25, 35, 60, 80 cr. 1 fl.
Tecurile Fröbel-Jane, forte bune spre ocupatiune propria, assortimentu mare, pentru prunci si fetite de ori-ce etate, 1 jocu 8 cr., fl. 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50.
Tipografie, complete, cu alfabetu si utensiile, pentru copii adulti 85 cr., fl. 1.20, 1.50, 2.50, 3, 4, 5.
Una carte de insemnatu si chindisitu, frumosa, cu 30 modele nove, 5 cr. — Si alte jocuri instructive, pro alesu. — Jocuri diferite, impachetate in stamie, in sute de esemplare, pentru prunci si fetite, 1 buc. 10, 20, 40, 60 cr. 1, 2 fl.
Surprindere si petrecere ofera novele artificii de salonu, fan ca se respandescu vre-una misroa neplacuta, in asorlinu cantu mare; 1 buc. 3, 5, 8, 10, 15 cr.
Vetre de fertu, bucatarie, staule, pravalie, od i, salonu, cu sèn fara *intocmire*.
Teatru de copii, cr. 35, 60, fl. 1.20.
Casse de pasirare, cr. 10, 20, 30.
Jocurile metamorfosice, cr. 40, 40, 60, 80.
Jocuri de ruleta, cr. 85, 90, 60, fl. 1.
Storcei cu masina de fugiu, fl. 1.50, 2, 3.80.
Orologie pentru copii, fine, cu baiatoru, cr. 35. — Alte sorte, cr. 10, 15, 20, 30, 40.
Pistole, carabine, pusee cu effectu pocnitoriu, 1 buc. cr. 20, 40, 80 fl. 1, 1.50, 1.50.
Sabie de tinichea, cr. 20, 30, 40, de ocelu cr. 90 fl. 1.80.
Assortimentu mare de **jocuri magnetice**, cari nota in apa in directiunea magnetului, 1 cutiua cr. 15, 20, 30, 50, 80.
Serviciu de porcelanu pentru cafea, thea (ciain) sèu bucare, dupa marime, cr. 60, 80, fl. 1, 1.50, 2, 2.50

Cassete farmecatorie, nou compuse, forte interessante si amuzante pentru copii de ori-ce etate. Paste o casseta frumosa cu diferite aparate de escamotoria, complicate pro d'in afara, cu introducere apritata, incetu ori-cine pote face celu mai frumosu escamotoriu (a la Roscu) cu cea mai mare neisorete. 1 cassetu, dupa numernu aparateloru, fl. 1.40, 1.80, 2.30, 2.80, 3.50.
Pamentulu si locutiurii sel, forte de recomandat pentru copii priceputi; este o cutiua cu globulu pamentului, ascutata dupa regula, si toti locutiurii pamentului sunt facuti cu coloru in portulu loru nationalu. Sub fia-care se afla numele in trei limbe. Costu numai 35 cr.
Animale imbracate cu pele, forte durabile, 1 buc. cr. 30, 50, 60, fl. 1, 1.50, 2.
Animale diferite cu voce naturala, cr. 50, 80, fl. 1.80, 1.50, fl. 2, 2.50.
Equipage, cabriolete, flacre, confortabile, si alte carutie construite d'in tinichea, forte durabile, si frumosu zugravite, tote cu cal, cr. 30, 50, fl. 1, 1.50.
Cale ferrate de cal vienesa, care de focu si năi, cu câte 50, 80 cr. fl. 1, 1.50.
Fotografulu, unu jocu de petrecere, prin care se potu produce fotografie adeverate; 1 buc. d'impreuna cu avissara cr. 20, 40.
Aparate de scriu si de desennu. Fără nici o cuno-scentia prealabilă fia-care copulu pote sè inveti curundu a scrie si desenna. Unu aparatu pentru fia-care obiectu separat, cr. 40, 60, 80.
Jocu cavalerescu, cr. 50, 80.
Jocu de cursu de cal, cr. 90 fl. 1.30.
Jocu cu intreburi si raspunsuri, forte comicu, cr. 10.
Cele mai nove pistole cu aeru, cr. 20, 30, 70.
Paste cu acu, cr. 40, 80, fl. 1.20.
Sabie de tinichea, cr. 20, de ocelu cr. 80, fl. 1.
Micul luptatoru. Una armatura completa, prea-frumosa, constatoria d'in 1 sabie cu singtoria, 1 pusea cu baionetu, 1 tassa de patronu, 1 ciacou, tote la-olalta fl. 1.20; sorta pre-fina fl. 2.50, 3.50.
Nouu productu comicu. 1 Prindietu de fete 5 cr. — Scarpina-te dacu te manca. 1 buc. scarpinatoru de spate cu oglinda, 20 cr.
Cigaretta comica, reprezentata pre unu pantofariu la me'a sa de lucru, care, candu fumi d'in cigaretta, misca bracieli si genunchii. 1 buc. 60 cr.

Micul escamotoriu (farmecatoriu).

Prin urmatoriile aparate de escamotoria se potu amuză in modulu celu mai placutu atâtu persone singurate, câtu si societati întregu. Apparatele sunt combinate asié de ingeniosu, incetu numai possessorulu loru este in stare d'a deslegă diferitele probleme vexatorie; altulu ce n'a primitu instructiunea necesaria se pote cugetă ore întregu, fără că sè pota ajunge la rezultat.

A bagă degustulu prin ori-ce peleria. 1 buc. 35 cr.
A face sè dispara unu monetu (bana), 25 cr.
Ciocanulu farmecatoriu. Cu fia-care lovire dispara unu obiectu. 70 cr.
Una cutiua pentru sprindire; cine o deschide capeta unu galbenu, 45 cr.
2 pocale; aici lu-bagu la intru; unde se afla? 60 cr.
Portimonu vexatoriu, totu-de-un'a plinu cu bani sèu purria golu, 20 cr.
Portcigare vexatoriu; unde este cigarea? 45 cr.
Oulu lui Columbu, cine lu pote face se stă dreptu? 85 cr.
Unu jocu de carti; unde si apare cartea? 65 cr.
Carti (de jocu) jocatori, 40 cr.

Una carte si totu-si nu o cunoscu nimeni, 15 cr.
Batelia farmecatoriu, sèn argintu nesecabile, d'in carea se potu tornă siese feluri de beuturu. 1 buc. fl. 3.50.
Piseliuita (mojaru) farmecatoriu, in carea se pisozu si nimicescu totu, d. e. orologie, pocale, etc. 2 fl. 50 cr.
Cubu farmecatoriu, areta pre comanda, 50 cr.
Acela-si cu veziru duplu, fl. 1.20.
Cutiua escamotoria, in care dispara totu si la o singura strigare era-si apare, 4 fl.
Magazin de legature (pa-tice) in gara 25 cr.
Apparatu multiplicatoriu, 1 fl. 20 cr.

Fu voiu invetiă cartile a jocu, 50 cr.
Urna cu cuburi, sèu a gâc secretulu, 70 cr.
Minesa miraculosa. Siese mince asemenea de mari a se ciangiu într'un'a, fl. 3
Una calmaria, dar unde e negrela? 50 cr.
Siqued-reu prin pumalu, 20 cr.
Ce coloru e acést'a? Rosia si verde; nu e dreptu, nici un'a d'in amendou, 80 cr.
Sparga neoltrastribile; se tala innainte publiculu si totu-si e întregu, 65 cr.
Telereu farmecatoriu, acu a face posibilu, ce nu este posibilu, 60 cr.
Casseta de pasirare, dar unde sunt banii? 25 cr.

Sunt inca si alte aparate diferite, inse d'in lips'a spatiului nu se potu insiră tote

Inca o multime alte marfuri de jocu si jocuri de petrecere, cari nu se potu numi tote, se potu capetă cu aceste pretiuri numai si numai in depositulu subsemnatulu. List'a pretiuriloru, carea este prea interessanta, se imparte gratis.

Bazarulu de pompa, **A. FRIEDMANN**, Vienn'a, Praterstrasse, 26.

(14-14)